

تحلیل نقش درس پژوهی در ارتقای یادگیری کتاب ریاضی پایه دوم ابتدایی

Analysis of the role of lesson study in improving the learning of second grade math book

شقایق نوروزی ۱

دانشجوی کارشناسی رشته آموزش ابتدایی-دانشگاه پردیس شهید صدوقی کرمانشاه

عادل سلیمانی ۲

مدرس دانشگاه فرهنگیان کرمانشاه

چکیده

The general purpose of this qualitative research, which has been carried out in a participatory method, is to facilitate the learning of fraction representation in the second grade of primary school. The statistical population of this study is ۱۰ male and female students of the second grade of primary school in Islamabad Gharb city, Venai village in Kermanshah province. The data of the current research were reviewed and collected with the help of semi-structured interviews and observation by the three-person study team members in two stages so that the data reaches theoretical saturation. lesson and its implementation. The process of data analysis was done by open, central and selective coding

And the number of 73 open codes, 8 central codes and 2 optional codes were obtained. The results showed that factors such as teacher's teaching method, educational aids, classroom environment, creating motivation, etc. are effective in teaching fractions.

هدف کلی پژوهش کیفی حاضر که به روش مشارکتی انجام شده است تسهیل یادگیری درس نمایش کسرها پایه دوم ابتدایی است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۱۰ نفر دانش آموز دختر و پسر پایه دوم ابتدایی شهرستان اسلام آباد غرب-روستای ونایی در استان کرمانشاه می باشد. داده های پژوهش حاضر به کمک مصاحبه نیمه ساختارمند و مشاهده توسط اعضای تیم سه نفره درس پژوهی در دو مرحله نقد، بررسی و جمع آوری گردید تا داده ها به اشباع نظری برسد. اعضای تیم در دو مرحله در قالب دو تدریس اول و دوم به بررسی طرح درس و اجرای آن پرداخت. فرایند تجزیه و تحلیل داده ها توسط کدگذاری های باز، محوری و انتخابی انجام شد و تعداد ۷۳ کد باز، ۸ کد محوری و ۲ کد انتخابی به دست آمد. نتایج نشان داد که عواملی مانند، روش تدریس معلم، وسایل کمک آموزشی، محیط کلاس، ایجاد انگیزه و... در تدریس کسر ها تاثیر گذار است.

کلیدواژه: درس پژوهی، توسعه حرفه ای، کیفیت تدریس، ریاضی ابتدایی، کسر

از آنجایی که آموزش و پرورش کلید توسعه همه جانبه جوامع بشری است، یکی از اساسی ترین وظایف و مأموریت های خود را تربیت انسانی کیفی، توسعه یافته و مولد می داند. نیروی انسانی کارآمد با تأکید بر دانش، مهارت و اندیشه های بلند موجب تحول و پیشرفت جامعه می شود. تغییر و تحولات دنیای کنونی ایجاب می کند که دستگاه تعلیم و تربیت از طریق تدارک زمینه های تربیتی، شایستگی های لازم رادرفراد برای تامین سعادت و نیک بختی جامعه فراهم نماید، تادانش آموزان بتوانند به رشدعلائق، استعدادها و توانمندی های خود پی ببرند. (زارعی سندرکی، ۱۳۹۹) روند تحولات در دنیای امروز، اصلاحات آموزشی را امری اجتناب ناپذیر و جهانی ساخته است. از چین تا امریکا، از انگلیس تا کشورهای حوزه ی خلیج فارس و تا اقیانوسیه واز آفریقای جنوبی تا ژاپن، همه جا، شوق تغییر و آهنگ تحول در آموزش دیده میشود. بیشترین توجه برنامه های اصلاحات آموزشی، به توانمندسازی معلم و غنی سازی فرایند آموزش و یادگیری است (اسدی فرد، ۱۳۹۲) در دهه های اخیر نظام آموزش عالی ایران با چالش های فراوانی از جمله کمی گرایی، افزایش فشارهای مالی، تمرکزگرایی و تعدد مراکز تصمیم ساز و تصمیم گیر، سیطره سیاست زدگی بر نظام آموزش عالی، افزایش بی اخلاقی های پژوهشی، نبود ارتباطات بین المللی، ناهمزمانی برنامه های درسی با نیازهای جامعه، ضعف زیرساختارهای تکنولوژیکی و غیره مواجه شده است که سطح کیفی آن را دچار تنزل کرده است. بنابراین هم اکنون بیش از زمان دیگری نیازمند بازاندیشی در ساختار و کارکردهای آموزش عالی می باشد. (کیخا و همکاران، ۱۳۹۸) درس پژوهی یک رویکرد بهبود آموزشی است که معلمان را در مرکز فعالیت های حرفه ای قرار می دهد به طوری که معلمان با علاقه و میل خود یادگیری دانش آموزان را بهتر درک کنند (ای، ۱۳۹۵) در سالهای اخیر (درس پژوهی) به عنوان الگویی موثر برای ایجاد تحول در آموزش از طریق تولید و ترویج دانش حرفه ای معلمان، روشنگر جهت گیریهای متفاوتی از اقدامات معمول در این حوزه است. این پژوهشها بیشتر بر مدرسه و کلاس درس استوار است و می کوشد معلمان را بیش از پیش در تصمیم گیریهای مربوط به شیوههای بهبود کیفیت آموزشی مدارس مشارکت دهد (تقوایی یزدی، ۱۳۹۹) درس پژوهی فرصتی را برای ارائه مثال های ملموس از ایده های تازه برای بحث از سوی معلمان پرسیدن سوال و نیل به درک مشترکی از آن ایده های جدید را فراهم میکند (ای، ۱۳۹۵) یکی از درس های مورد پژوهش درس ریاضی است که می تواند مورد پژوهش و بررسی قرار بگیرد و اشکلات و اختلالات موجود در بعضی مباحث هم برای معلم و هم برای دانش آموز تا حد امکان اصلاح شود. با توجه به پایه تحصیلی دانش آموزان که پایه دوم است مبحث کسر انتخاب شد. "کسرها یکی از پرکاربردترین و اساسی ترین مفاهیم ریاضیات دوره ابتدایی هستند. آموزش کسرها دوره ابتدایی آغاز شده و تا سال های آخر دبیرستان به صورتهای گوناگون مانند معادلات و نامعادلات کسری، عبارتهای جبری، شیب خط، توابع کسری و نظایر آن توسعه پیدا میکند. اما یافته های پژوهشی نشان میدهند

که در تمام دوره های تحصیلی، بسیاری از دانش آموزان تمایلی به کارکردن با کسرها ندارند و در صورتی که بتوانند ترجیح میدهند با استفاده از روش های هر چند طولانی تر، مخرج ها را از بین ببرند و با عبارت های غیر کسری کار کنند." (موسی پوروهمکاران، ۱۳۹۹) همانگونه که، شورای ملی معلمان ریاضی آمریکا NCTM نیز، تاکید کرده است، هدف آموزش ریاضیات در پایه های سوم تا پنجم باید، تمرکز روی ساخت درک مفهومی دانش آموزان از مفاهیم دشوار ریاضی، مانند کسرها، باشد (نوروزی لرکی و همکاران، ۱۳۸۹) طبق بررسی های انجام شده بر روی شواهد و با مطالعه ی مبانی نظری مرتبط با مشکل درک کسرها، عوامل مختلفی می تواند، در ایجاد این مسئله موثر باشند، که از جمله ی آن ها می توان به آموزش نامناسب، عوامل جسمانی، خانواده، عوامل روحی - عاطفی و شرایط و موقعیت کلاسی و وسایل آموزشی اشاره کرد. آموزش نامناسب را می توان از مهمترین عوامل دانست. (بهاء لوهوره، گویا، ۱۳۹۶). آموزش مفاهیم بنیادی ریاضیات و شیوه های مقابله با دشواری هایی که به هنگام حل مسائل ریاضی برای دانش آموزان رخ می دهد همواره یکی از دغدغه های اصلی معلمان ریاضی در کلاس درس بوده است از سوی دیگر کسرها از پیچیده ترین و انتزاعی ترین مفاهیم ریاضی هستند که دانش آموزان با آنها مواجه هستند کسرها بخش مهمی از ریاضیات مدرسه ای هستند که متاسفانه در برخی موارد به جای یک آموزش و یادگیری مفهومی به صورت قواعد صوری و حفظی آموزش داده می شوند. (محمدنیا، ۱۳۹۶) یکی از روش های رفع بدفهمی دانش آموزان در موضوع کسر استفاده از روش های تدریس مناسب است من در این پژوهش سعی دارم با اجرای یک روش تدریس متناسب با این بدفهمی ها از خطای دانش آموزان در مفهوم کسر کاهش دهم و امید است که این روش باعث بهبود یادگیری در دانش آموزان شود. "نتایج مطالعات بین المللی تیمز نشان می دهد در حالیکه دانش آموزان ایرانی عملکرد خوبی در ریاضی نداشتند بعضی کشورها پیشرفت چشم گیری از خود نشان داده اند، از جمله این کشورها، کشور ژاپن است. بررسی های ویدیویی که روی کلاس های تعدادی از این کشورها انجام گرفته است، بیانگر این مطلب است که عوامل متعددی در ایجاد تفاوت های بسیار زیاد در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نقش ایفا میکند. یکی از این عوامل روش متفاوت تدریس است" (اسدی فرد، ۱۳۹۲). لذا هدف کلی پژوهش حاضر یادگیری مفهومی کسر و آشنایی با آن در کتاب ریاضی پایه دوم دبستان است.

روش تحقیق

هدف کلی پژوهش کیفی حاضر که به روش مشارکتی انجام شده است تسهیل یادگیری درس نمایش کسرها پایه دوم ابتدایی است. جامعه آماری پژوهش حاضر ۱۰ نفر دانش آموز دختر و پسر پایه دوم ابتدایی شهرستان اسلام آباد غرب-روستای ونایی در استان کرمانشاه می باشد. داده های پژوهش حاضر به کمک مصاحبه نیمه ساختارمند و مشاهده توسط اعضای تیم سه نفره درس پژوهی در دو مرحله نقد، بررسی و جمع آوری گردید تا داده ها به اشباع نظری برسد. اعضای تیم در دو مرحله در قالب دو تدریس اول و دوم به بررسی طرح درس و اجرای آن پرداخت. فرایند تجزیه و تحلیل داده ها توسط کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد. در این تحقیق ابتدا اعضای تیم جمع آوری شدند و سپس طرح درس اولیه با مشورت اعضای گروه نوشته و توسط معلم اجرا شد سپس فیلم تدریس مورد بازبینی قرار گرفت و طی جلسه ای که بین اعضای گروه تشکیل شد اصلاحات لازم بر روی طرح درس صورت گرفت و تدریس بار دیگر طبق طرح درس اجرا شده توسط معلم صورت گرفت که برای هر دو تدریس نقد هایی نوشته شد بعد از نوشتن نقد ها، کدگذاری بر روی آنها صورت گرفت که کدهای باز، محوری و گزینشی به دست آمد.

یافته ها و تجزیه و تحلیل داده ها

در پژوهش حاضر نقد هایی که توسط تیم بر تدریس ها وارد شد نوشته شدند و بعد از خواندن، بر روی این نقد ها کد گذاری باز صورت گرفت و جملاتی که مهم تر از بقیه بود و معنا و مفهوم خاصی داشت از بقیه متن تفکیک گردید طی این فرایند ۷۳ کد باز به دست آمد و در مرحله بعد کدهای باز در کدهای کلی تری به اسم کدهای محوری دسته بندی گردیدند و تعداد ۸ کد محوری نیز به دست آمد که در نهایت به دو کد گزینشی با عنوان های "عوامل درونی تدریس" و "عوامل بیرونی تدریس" به دست آمد.

جدول کدگذاری ها

کدهای گزینشی	کدهای محوری	کدهای باز	نماد	ردیف
عوامل درونی تدریس	ایجاد انگیزه	در ایجاد ایجاد ارتباط اولیه معلم با دانش آموزان فقط سلام و احوال پرسی کرد و به سراغ حضور و غیاب رفت.	A1	۱
		برخورد اول معلم با دانش آموزان باعث تقویت یا تضعیف انگیزه دانش آموزان در طول تدریس می شود.	A2	۲
		رفتار دارای انگیزه رفتاری همراه با انرژی، جهت دار و دنباله دار است.	A3	۳
		یکی از مهم ترین عواملی که دلایل رفتار بر افراد را نشان می دهد و مشخص می کند که چرا آنها به روشی خاص رفتار می کنند انگیزه است.	A4	۴
		قلب آموزش انگیزه است.	A5	۵
		معلم و مربی وظیفه دارند تا پیش از شروع یادگیری ونیز در حین یادگیری انگیزه لازم را در دانش آموزان به وجود بیاورد.	A6	۶
	ارزشیابی تدریس	برای ارزشیابی آغازین معلم طبق طرح درس پیش نرفت.	B1	۷
		ارزشیابی آغازین به طور ناقص صورت گرفت.	B2	۸
		نخستین ارزشیابی که پیش از انجام فعالیت های آموزشی معلم و در آغاز درس به اجرا در می آید ارزشیابی آغازین است.	B3	۹

روش های نوین تدریس		بهتر است معلمان در ارزشیابی آغازین خود ترکیبی از آزمون رفتار های ورودی و خروجی را با هم به اجرا درآورند.	B4	۱۹
		لازم است معلم پیش از آغاز درس جدید به رفع کم و کسر و پیش نیاز های آن اقدام کند.	B5	۲۰
		گاه ممکن است معلم قسمت هایی از طرح درس را حذف یا اضافه کند.	C1	۲۱
		روش تدریس مشارکتی به افزایش انگیزه در یادگیری منجر می شود.	C2	۲۲
		روش تدریس مشارکتی فرصتی مناسب را برای برقراری ارتباطی مستحکم بین دانش آموزان و بیان آزادانه احساسات خود فراهم می کند.	C3	۲۳
		استفاده از مربع های کاغذی و تا کردن و رنگ کردن آن توسط دانش آموز.	C4	۲۴
		معلم باید به مطالب و تمرین های کلاس توجه کند.	C5	۲۵
		تمرین های کتاب می تواند مکمل خوبی برای دانش آموزان باشد.	C6	۲۶
		معلم در حین تدریس باید توجه بیشتری به دانش آموزان داشته باشد تا موقعیت جدید ایجاد کند.	C7	۲۷
		معلم باید در تکالیف تنوع و چالش ایجاد کند.	C8	۲۸

		استفاده از روش تدریس دانش آموز محور می تواند یادگیری را بهبود ببخشد	C9	۲۹
				۳۰
		در روش تدریس دانش آموز محور دانش آموزان نقش اساسی دارند.	C10	۳۱
		در سیستم آموزش دانش آموز محور بیشترین تمرکز روی نیاز اصلی تک تک دانش آموزان است.	C11	۳۲
		هدف مدل آموزشی دانش آموز محور ایجاد محیطی انعطاف پذیر برای دانش آموزان است.	C12	۳۳
		همکاری محصلان به شکل دو نفری یا در گروه های کوچک همان دانش آموز محوری می باشد	C13	۳۴
		درگیر کردن محصلان در بحث و گفت و گو ظرفیتی برای تحصیل امتیازات شخصی به وجود می آورد.	C14	۳۵
		محصلان وقتی که در بعضی اشکال یادگیری همکارانه به عنوان جایگزین تکمیل انفرادی تکالیف محوله درگیر می شوند به احتمال قوی نتایج بهتری بروز می دهند.	C15	۳۶
		استفاده از دانش آموزان زرنگ در هر گروه می تواند موثر باشد.	C16	۳۷
	مدیریت کلاس	نباید دانش آموزی از گروه خود جدا شود و همکاری نکند.	D1	۳۸

		چینش دانش آموزان می توانست تغییر پیدا کند و در هر گروه یک دانش آموز زرنگ حتما باشد.	D2	۳۹
		معلم بر کار دانش آموزان ونحوه همکاری آنها در گروه ها نظارت می کند.	D3	۴۰
		معلم باید اشراف و توانایی دیدن کلاس در تمام اوقات و دخالت فوری در موقعیت ها را داشته باشد.	D4	۴۱
		هم پوشی و توانایی انجام دادن هم زمان چند کار هنگام کار با افراد یا گروه توسط معلم.	D5	۴۲
		نیروی فزاینده در طول درس که معلم را قادر می سازد تا به حواس پرتی بالقوه غلبه کند.	D6	۴۳
		وظیفه معلم این است که بچرخد و بر پیشرفت کارها نظارت کند.	D7	۴۴
	آموزش کاربردی	استفاده از مثال های کاربرد کسرها در زندگی روزمره دانش آموزان.	F1	۴۵
		دانش آموز به طور عینی قسمت کردن شکل ها به صورت مساوی را می بینید.	F2	۴۶
		رشد جامعه در گروه دانش آموزانی است که بتواند از آنچه که در کلاس های درس یادگرفته اند در دنیای واقعی به کار بگیرند.	F3	۴۷
		دانش آموزان بتوانند آنچه که در کلاس های درس یادگرفته اند در دنیای واقعی بهره بگیرند.	F4	۴۸

		دانش آموزان به مهارت هایی برای ورود به دوره های بعدی تحصیل و هم به مهارت هایی برای زندگی موفق و شهروند موفق و موثر بودن نیاز دارند.	F5	۴۹
		یادگیری زمانی تحقق می یابد که دانش آموز خود مستقیماً در جریان آموزش قرار بگیرد	F6	۵۰
عوامل بیرونی تدریس	تکالیف درسی	تعیین تکلیف مناسب به دانش آموزان همواره به عنوان یکی از عوامل مهم در تحقق یادگیری مطرح بوده است.	G1	۵۱
		گروهی از معلمان سعی دارند تا با دادن تکلیف هم نقایص یادگیری کلاس را جبران کرده و هم دانش آموز تمرینی در درس داشته باشد.	G2	۵۲
		تکلیف شب به عنوان یک ابزار آموزشی مقرون به صرفه است.	G3	۵۳
		در سطح بین المللی تکلیف شب به عنوان مسیله بسیار جدی و پیچیده مورد بحث اندیشمندان است.	G4	۵۴
	وسایل کمک آموزشی	معلم از وسایل کمک آموزشی استفاده نکرد و فقط به کتاب و تخته سیاه بسنده کرد.	E1	۵۵
		وسایل آموزشی به ابزارها و امکاناتی اطلاق می گردد که در جریان تدریس جهت تضمین بهتر مطالب درسی توسط معلم و دانش آموز به کار می روند.	E2	۵۶
		وسایل آموزشی تدریس را از حالت سخنرانی خارج می کنند..	E3	۵۷

		استفاده از وسایل آموزشی باعث توجه بیشتر فراگیران و کاهش میزان تاثیر موانع ارتباطی از نوع فیزیکی آن می شود.	E4	۵۸
		وجود وسایل کمک آموزشی کمک شایانی به فرایند یاددهی خواهد نمود.	E5	۵۹
		انتقال پیام های آموزشی به دانش آموزان با استفاده از رسانه های آموزشی صورت می گیرد.	E6	۶۰
		انتخاب وسایل مطلوب برای تفهیم هر موضوع درسی به هدف ها و شیوه های آموزشی تعیین شده ی پیش از تدریس وابسته است.	E7	۶۱
		وسایل آموزشی بازده آموزشی را از لحاظ کمی و کیفی افزایش می دهد.	E8	۶۲
		وسایل آموزشی می تواند یادگیری را انفرادی کند	E9	۶۳
		وسایل آموزشی آموزش را با قدرت بیشتری عملی می سازد.	E10	۶۴
		وسایل آموزشی مورد علاقه زیاد فراوان شاگردان هستند.	E11	۶۵
		وسایل آموزشی باعث پیوستگی افکار می شوند.	E12	۶۶
		وسایل آموزشی در رشد و توسعه معنی در ذهن شاگردان موثرند.	E13	۶۷
		استفاده درست و بجا از وسایل آموزشی	E14	۶۸
		هیچ وسیله ای نمی تواند جایگاه اصلی و با ارزش معلم را پر کند.	E15	۶۹

شرایط یادگیری	یکی از عوامل موثر بر یادگیری محیط کلاس است.	H1	۷۰
	معلمان باید از موانع و مشکلات آموزشی در محیط کلاس جلوگیری کند و بتواند یک محیط شاد و خلاق برای یادگیری و تعامل اجتماعی فراهم نمایند.	H2	۷۱
	در کلاس برای بهینه سازی استفاده از زمان باید از بهترین راهبرد ها استفاده کرد.	H3	۷۲
	معلم باید زمینه آموزشی منحصر به فرد هر یک از دانش آموزان را درک کرده و بیشتر دانش آموزان را در جهت اهداف آموزشی خاص ارزیابی کند.	H4	۷۳

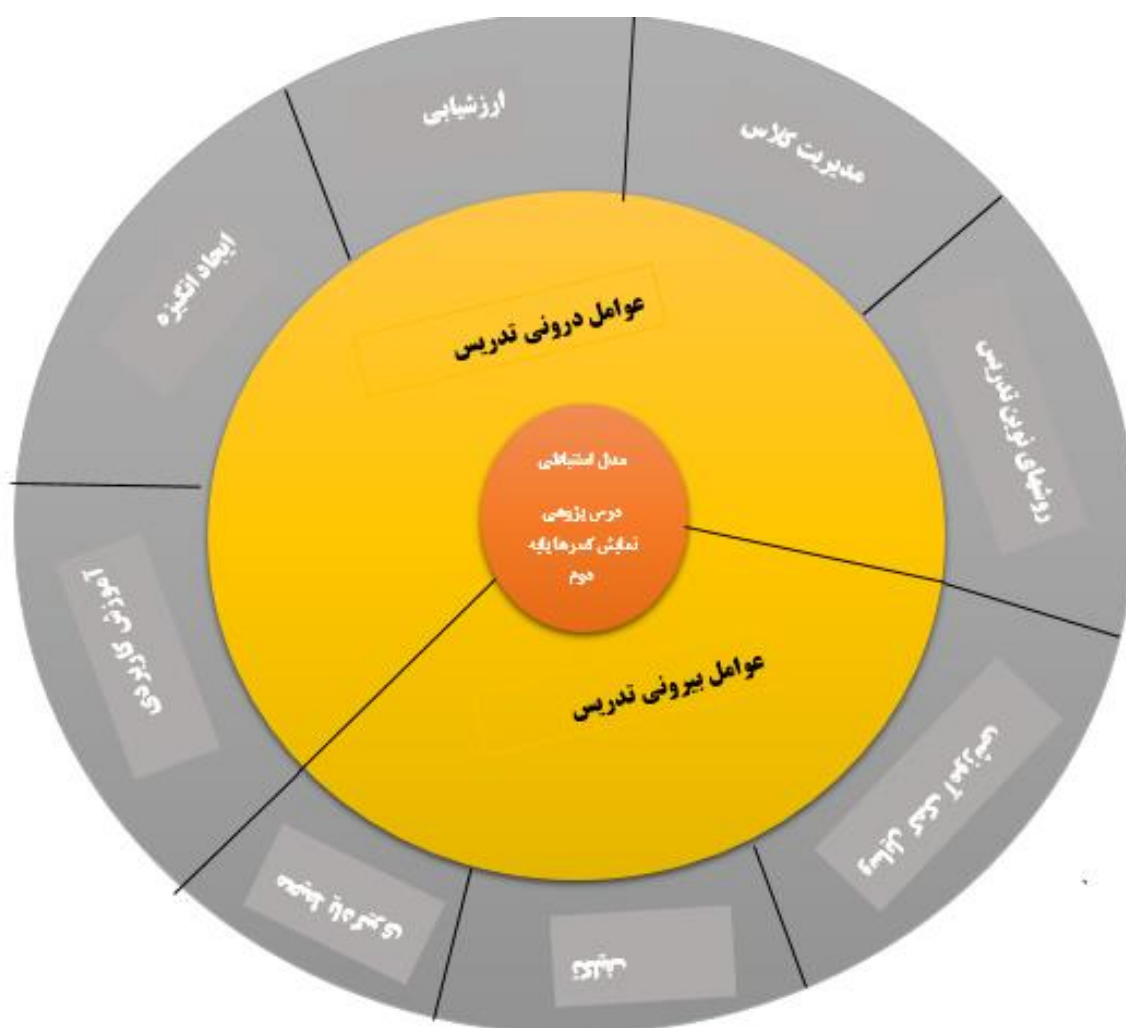
بحث و نتیجه گیری

بعد از کدگذاری ها و انجام دو تدریس در کلاس ما به این نتیجه رسیدیم که عواملی بر تدریس و یادگیری دانش آموزان در درس ریاضی موثر هستند که باید به آنها توجه شود یکی از این عوامل انگیزه است. انگیزش از مباحث کلیدی تعلیم و تربیت است که شناسایی مفهوم آن و آگاهی از فنون ایجاد و افزایش انگیزه در دانش آموزان به معلم کمک می کند تا در اجرای برنامه های آموزشی خود، روش های بهتری را بکار گیرد انگیزه به فعالیت یادگیرنده جهت می دهد افراد دارای انگیزه پیشرفت زیاد، در یادگیری بر افرادی که از این انگیزه بی بهره اند پیشی می گیرند انگیزش در دو نوع درونی و بیرونی وجود دارد انگیزش درونی حاصل تقویت کننده های شخصی هستند و انگیزش بیرونی حاصل تقویت کننده های محیطی است. افراد دارای انگیزه درونی احساس کفایت بیشتری نسبت به افراد با انگیزه بیرونی دارند زیرا انگیزه بیرونی باعث می شود که فرد منحصرأ برای پاداش کار کند پس باید سعی کرد تا در کلاس انگیزه های بیرونی را درونی کرد بدین منظور راهبردهایی ارائه شده تا معلمان بتوانند انگیزه یادگیری و پیشرفت را در دانش آموزان ایجاد کنند و با استفاده از روش های تدریس مناسب، آن ها را افزایش دهند. برای افزایش انگیزه در تدریس، باید از یادگیری موقعیتی استفاده کرد و روش تدریس باید با شرایط یادگیرنده متناسب باشد. این شرایط در مناطق مختلف، متفاوت است پس نمی توان در همه جا از روش های واحدی بهره جست. در ضمن ایجاد انگیزه فقط وظیفه معلم نیست و باید در معماری مدرسه و کلاس درس نیز به اصول ایجاد انگیزه متناسب با هر رده سنی توجه نمود. (یانپی؛ کروجونی، ۱۳۹۶) عامل دوم ارزشیابی در کلاس است. ارزشیابی توصیفی به عنوان یکی از تغییرات در نظام ارزشیابی در آموزش و پرورش کشور در دهه اخیر مد نظر بوده است. که از سال تحصیلی ۱۳۸۲ در وزارت آموزش و پرورش طرح ارزشیابی کیفی به اجرا گذاشته شده است. با توجه به تعاریف جدید از یادگیری، ارزشیابی نیز باید در خدمت آن و به عنوان ابزاری در جهت روند بهبود و ارتقای یادگیری نه برای رسیدن به اهداف یادگیری استفاده شود (اکبری پور، ۱۳۹۹) در ایران، با وجودی که یک دهه از اجرای سراسری ارزشیابی توصیفی در دوره ابتدایی می گذرد، هنوز جامعه به آن عادت نکرده و منطق آن را نپذیرفته است. بخشی از این عدم پذیرش، مربوط به ناکارآمدی دوره های ضمن خدمت معلمان برای آشنایی، درک و دیدن نمونه های متنوع از این نوع ارزشیابی است. ولی بخش عمده تر آن، عدم سازگاری لازم بین بخشهای مختلف آموزشی و تبلیغات عمومی در جهت خلاف ارزشیابی توصیفی است. این تناقضها، معلمان را خسته، مدارس را سردرگم و خانواده ها را سرگردان کرده است. (اکبری پور، ۱۳۹۹). ارزشیابی، یکی از ارکان هر نظام آموزشی رسمی و انجام ارزشیابی از عملکرد دانش آموزان، جزو مسئولیت های آن است. زیرا نفعبران هر کدام با دلیل خاص خود، انتظاری از نتایج ارزشیابی دارند. نظامهای آموزشی برای تأیید برنامه های اصلاحی خود، متکی بر نتایج ارزشیابی ها هستند؛ مدارس به شواهدی برای جلب دانش آموزان نیاز

دارند، خانواده ها برای انتخاب مدرسه، از نتایج ارزشیابی ها استفاده می کنند؛ معلمان حاصل تلاش یکسال تحصیلی خود را با نتایج ارزشیابی، محک میزنند؛ و از همه مهمتر، دانش آموزان به استناد نتایج ارزشیابی ها، بر عرش نشسته یا به فرش میافتند! و به عبارت رسمی، «رتبه بندی» می شوند. همچنین، ارزشیابی بخش اصلی هر نوع برنامه ریزی درسی است که شامل سه مرحله قصدشده، اجراشده و کسب شده است. (اکبری پور، ۱۳۹۹) عامل سوم مدیریت معلم بر کلاس است که می تواند بر یادگیری و تدریس تاثیر بگذارد. مدیریت کلاس درس از سوی معلم برای ایجاد نظم و انضباط، مطلوب کردن تدریس و ایجاد یادگیری در دانش آموزان کلاس درس انجام می گیرد. چنانچه مدیریت کلاس به خوبی انجام نگردد، فرایند تدریس و یادگیری با مشکل مواجه خواهد شد. کلاس درس و نحوه مدیریت آن با معلمان عجیم شده است. اما اینکه چه نوع روشی در این رابطه اتخاذ می گردد، بستگی به دیدگاه معلم دارد. برخی از آن ها بر این معتقدند که از ابتدای سال با مهربانی و روی خوش کلاس را آغاز کنند و به تبع آن به امر کلاس داری بپردازند. برخی خلاف ایم عقیده را دارند و برخورد رسمی را پیشنهاد می کنند. آنچه واضح است این است که تا نظمی در کلاس درس حاکم نباشد و کلاس از قوانینی پیروی نکند، فرآیند آموزش و یادگیری به صورت مطلوب انجام نمی گیرد، همچنین نباید منتظر نتیجه های مثبت و موثر تربیتی بود. (الماسی حسینی، ۱۳۹۷) انتخاب هرگونه شیوه ی مدیریتی، به روش تدریس و هدف های معلم بستگی دارد. معلمان با به کارگیری روش مدیریت مناسب کلاس درس خود می توانند، علاوه بر موفقیت در فرآیند آموزشی و یادگیری در پرورش مهارت های اجتماعی، خاصیت ها و توانایی های دانش آموزان نقش مهمی داشته باشند و مشکلات انضباطی کمتری در کلاس خود مشاهده کنند. مدیریت و اداره کردن چنین محیطی، نیازمند تصمیمات آنی و اقدامات سریع و مداوم است و به مهارت های خاص مدیریتی و گاهی تلفیقی از چند روش مدیریتی نیاز دارد. دیدگاه ها در مورد شیوه های مدیریت کلاس درس می تواند به روش های مختلف طبقه بندی شود (الماسی حسینی، ۱۳۹۷) عامل چهارم روش های نوین تدریس است که امروزه دیگر روش های سنتی و قدیمی در جریان یادگیری اثرگذاری کمتری پیدا کرده اند. در دهه های اخیر رویکردهای سنتی یادگیری و تدریس با ظهور فناوری های نوین مانند چند رسانه ای ها، فرارسانه ای ها و ارتباطات از راه دور دچار تغییر و تحول اساسی شده است. یکی از مشکلات مهم و اساسی در نظام آموزش و پرورش خصوصا در کشور ما، به کار نرفتن روش های تدریس نوین در آموزش است. به همین سبب کیفیت آموزشی از سطح مطلوب برخوردار نیست و دانش آموزان علاقه زیادی به تحصیل نشان نمی دهند. عدم آشنایی معلمان با روش های تدریس نوین میتواند از دلایل مهم آن باشد. روش تدریس، مجموعه فعالیت ها و مراحل است که برای رسیدن به هدفی مشخص انجام میشود و بهترین روش، روشی است که با صرف کمترین مدت و با توجه به امکانات موجود، بیشترین بهره و نتیجه را عاید گرداند (مقری؛ مقیمی گسک، ۱۳۹۶). عامل بعدی محیط یادگیری است. انسان در تمام لحظات زندگی خود در حال دریافت پیام های حاوی اطلاعات از محیط اطراف خود و یادگیری

آنها است خواه این محیط طبیعی بوده و خواه ساخره دست بشر باشد. هرچه پیام هایی دقیق تر و قابل طبقه بندی توسط فرد از محیط دریافت شود میزان یادگیری او بالاتر میرود و در این میان تاثیر معماری، هنر احاطه گر انسان، بسیار با اهمیت است چراکه تاثیرات رفتاری و روانی ایجادشده در انسان به لحاظ قرارگیری در محیط های مختلف، سبب تغییر میزان میل یادگیری، حساسیت او به محرکهای محیطی، تمرکز و انگیزه آموزش میشود. در محیط هایی که خصوصاً برای آموزش طراحی میشوند این تاثير باید در نقطه عطف توجه طراحان قرار گیرد و بامطالعه الگوهای رفتاری دانش آموزان، جزئیات و ویژگیهای محیطی موثر بر حواس آنها طراحی شوند. استفاده صحیح از این جزئیات که برخی از آنها پارامترهایی از طراحی داخلی هستند از قبیل رنگ، اندازه کلاس ها، نورپردازی و نیز استفاده از فناوری های نوین سبب بهبود رشد ذهنی، عاطفی و اجتماعی افراد شده و بازده آموزشی را بالا برده و دانش آموزان را به حضور در کلاسهای درس عاقله مند می نماید (خداشناس، ۱۳۹۲). روانشناسان محیط معتقدند شرایط کالبدی تاثير انکارناپذیری بر رفتار و افکار انسان دارند. یکی از محیط هایی که انسان بخش عمدهای از عمر خود را در آن سپری میکند محیط آموزشی است. فضاهای آموزشی به عنوان یکی از مهمترین فضاهای شهری باید موردتوجه قرار گیرند؛ زیرا برای کودک اولین محیطی که مقررات در آن اعمال میشود، مدرسه است؛ بنابراین ایجاد محیطی آرام، دوست داشتنی و لذتبخش، موجب جلب توجه و تمایل دانش آموزان برای حضور در مدرسه و ارتقای سلامت روانی آنان میشود. ازاین رو شناخت عواملی که میتواند بر مطلوبیت این فضاها تاثير گذارد از اهمیت ویژه ای برخوردار است (سمرقندی و عسکری رابری، ۱۳۹۴). عامل ششم وسایل کمک آموزشی است استفاده از وسایل و امکانات آموزشی گفته ها و مطالب درسی برای دانش آموزان عینی تر و ملموس تر می شود حتی گاهی اتفاق می افتد که آنها در هنگام مشاهده و کار با وسایل نکاتی ریز و ظریف را کشف می کنند که برای همیشه در ذهنشان باقی می ماند پس هر اندازه که آنها از حواس خود بیشتر بهره بگیرند استعداد و خلاقیتشان بیشتر شکوفا می شود ذهنشان بیشتر فعال می شود و معلم نیز از کار خود نتیجه بهتری می گیرد در واقع معلم با بکارگیری این روش به سلامت روانی خود نیز کمک کرده است. امروزه روش آموزشی به کلی دگرگون شده و معلمان به خوبی آگاهند که یادگیری امری درونی است و به جای زور و اجبار باید در دانش آموزان علاقه و انگیزه آموختن را بوجود آورد همچنین دریافته اند اگر مطالب درسی با استفاده از چند وسیله آموزشی ارائه شود و هر یک از آن وسایل مکمل و موید هم باشند میزان یادگیری افزایش می یابد. تجربه نشان می دهد که وسایل بسیار ساده آموزشی بویژه اگر توسط معلم ساخته شوند نتایج آموزشی بسیار درخشانی نسبت به وسایل پیچیده و فنی دارند.

مدل استنباطی تسهیل یادگیری درس نمایش کسر هادر دانش آموزان پایه دوم دبستان



منابع

۱. اکبری پور، سمیه. (۱۳۹۹). نقش ارزشیابی توصیفی در یادگیری دانش آموزان ابتدایی. پژوهشنامه اورمزد، شماره ۵۳، ص ۲۴۰-۲۶۰.
۲. الماسی حسینی، سید صمد (۱۳۹۷). مدیریت کلاس درس. کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق و مطالعات فرهنگی اجتماعی. دوره ۱.
۳. آقازاده، محرم. (۱۳۹۰). راهنمای روش های نوین تدریس، تهران: انتشارات آبیژ.
۴. آقازاده، محرم. (۱۳۹۲). راهنمای روشهای نوین تدریس بر پایه پژوهش های مغز محوری، ساختگرایی، یادگیری از طریق همیاری، فراشناخت، تهران: انتشارات آبیژ.
۵. استوار، نگار؛ غلام آزاد، سهیلا؛ مصرآبادی، نگار. (۱۳۹۱). تاثیرگذاری آموزش به روش تقسیم بندی دانش آموزان به گروه های پیشرفت بر شاخص های شناختی، فراشناختی و عاطفی، در یادگیری درس ریاضی. نشریه نوآوری های آموزشی، دوره ۱۱، شماره ۴۱، ص ۲۹-۵۰.
۶. ایزدی، مهدی و ریحانی، ابراهیم. (۱۳۹۹). استفاده از یک تکلیف غیر معمول برای بررسی دانش تکلیف - ریاضی و دانش محتوایی عمومی معلمان دوره ابتدایی استان تهران از مفهوم کسر. فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموشگاهی و مجازی، شماره چهارم، ص ۵۵-۷۰.
۷. اسدی فرد، پروین. (۱۳۹۲). تجربه های جهانی درس پژوهی. کنفرانس آموزش شیمی ایران، دوره ۸.
۸. تقوایی یزدی، مریم. (۱۳۹۹). تاثیر درس پژوهی بر عملکرد تحصیلی درس مطالعات اجتماعی دانش آموزان. نشریه آموزش پژوهی، دوره ۶، شماره ۲۳، ص ۸۱-۹۸.
۹. توحیدی پور، اکرم؛ امیریان پویان، محبوبه. (۱۴۰۰). چگونه توانستیم در راستای سند تحول بنیادین با خلق موقعیت های یادگیری، بر اساس ساحت های شش گانه تعلیم و تربیت و مهارت های ده گانه زندگی زمینه ساز تربیت متوازن دانش آموزان گردیم؟. کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایند های تعلیم و تربیت.
۱۰. حدادان، عادل. (۱۳۹۴). وسایل کمک آموزشی و تاثیر آن بر یادگیری. کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری
۱۱. حشمتی، عبدالرضا و همکاران (۱۳۸۳). طراحی یک آزمون خوب. انتشارات عابد. تهران.
۱۲. خدانشناس، ح. تاثیر روانشناسی محیطی بر معماری داخلی فضاهای آموزشی، سومین همایش ملی معماری داخلی و دکوراسیون، اصفهان، موسسه آموزش عالی دانش پژوهان، ۱۳۹۲.
۱۳. رمضانیان، ویدا؛ محمدی گوندره، حسین؛ آبیاری، حمید. (۱۳۹۷). اهمیت و ضرورت بهره مندی از دست ورزی ها در بهبود آموزش ریاضیات. دومین کنفرانس آموزش و کاربرد ریاضیات.

۱۴. زارعی صندرکی، مصطفی. (۱۳۹۹). یادگیری یاددهی. نشریه پژوهشنامه اورمزد، شماره ۵۰، ص ۸۱-۹۵.
۱۵. سمرقندی، م. عسکری رابری، ا. تاثير عوامل محیطی بر طراحی فضاهای آموزشی، اجلاس بین المللی معماری، شهرسازی، عمران، هنر و محیطزیست؛ افقهای آینده، نگاه به گذشته، تهران، دبیرخانه دائمی اجلاس ۱۳۹۴.
۱۶. سیف، علی اکبر (۱۳۸۴). اندازه گیری، سنجش و ارزش یابی آموزشی. انتشارات دوران. تهران.
۱۷. شیخی فینی، ع. ا.؛ زارعی، ا. و سعادت زاده، س. (۱۳۹۲). تأثیر روش تدریس مشارکتی با تأکید بر جرئت آموزی (بیانی) بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در درس دین و زندگی. دوفصلنامه پژوهشهای آموزش و یادگیری، ۲۰(۳)، ۳۵۱-۳۶۰.
۱۸. شعاری نژاد، علی اکبر. (۱۳۹۰). مبانی روان شناختی تربیت، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
۱۹. صمدی شال، اسماعیل. (۱۳۷۹). مقایسه تاثیر روش آموزش مشارکتی با روش آموزش غیرفعال در پیشرفت تحصیلی درسی عربی دانش آموزان پسر سال اول راهنمایی شهرستان ماسال سال تحصیلی ۷۸-۷۹ (پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده). دانشگاه تربیت معلم، تهران.
۲۰. فتحی آذر، اسکندر (۱۳۹۰). رشد مسئولیت پذیری اجتماعی در نوجوانان و نقش آن در یادگیری. مجموعه مقالات سمپوزیوم جایگاه تربیت نوجوانان و جوانان، تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی.
۲۱. کیخا، احمد؛ عبدالهی، حسین و خورسندی طاسکوه، علی. (۱۳۹۸). شناسایی عوامل موثر بر کیفیت بخشی آموزش از دیدگاه متخصصان آموزش عالی و دانشجویان دکتری. نشریه مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی، دوره ۱۲، شماره ۱، ص ۱۵۱-۱۸۲.
۲۲. مقری، جواد و مقیمی گسک، اعظم، ۱۳۹۶، روش های نوین تدریس، اولین کنفرانس ملی پژوهش های نوین ایران و جهان در روانشناسی و علوم تربیتی، حقوق و علوم اجتماعی، شیراز.
۲۳. مصدقی، مجتبی (۱۳۷۲). آیا تکلیف شب یک ضرورت تربیتی است. رشد معلم، جلد ۱، ص ۴۸-۵۱.
۲۴. مظفری، امید. (۱۳۹۹). ضرورت ایجاد انگیزه در دانش آموزان و تاثیر آن بر میزان یادگیری آن ها. سومین همایش بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی، و مطالعات اجتماعی.

۲۵. موسی پور، منصوره؛ پورتقی کوهبنه، بهاره و تقی پور، آمنه. (۱۳۹۹). بررسی بدفهمی های موجود در مبحث کسر ریاضی دوره ی ابتدایی و راهکارهایی برای رفع آنها. فصلنامه پویا در آموزش علوم پایه، دوره ششم، شماره ۲۰.
۲۶. موراتا، ای. (۱۳۹۵). یادگیری معلم با درس پژوهی. نشریه راهبردهای نوین تربیت معلمان، دوره ۲، شماره ۳. ص ۱۱۱-۱۳۰.
۲۷. یانپی، افسانه و کر، صدیقه و جوینی، علی، ۱۳۹۶، ایجاد انگیزه در فرایند تدریس و تاثیر آن در تثبیت یادگیری دانش آموزان، اولین همایش ملی علوم اجتماعی، علوم تربیتی، روانشناسی و امنیت اجتماعی، تهران.